

Inspectie Justitie en Veiligheid
Ministerie van Justitie en Veiligheid

> Retouradres Postbus 20301 2500 EH Den Haag

Ministerie van Justitie en Veiligheid
De minister voor Rechtsbescherming
De heer drs. F. Weerwind
Postbus 20301

**Inspectie Justitie en
Veiligheid**

Hoge Nieuwstraat 8
2514 EL Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.inspectie-jenv.nl

Datum 22 april 2024
Onderwerp Bevindingen inspectiebezoek HvB Jeugd Justitieel Complex Zeist 27
februari 2024

Projectnaam

Plaatsing jongeren in HvB JC
Zeist

Ons kenmerk

4894515

Bijlagen

4

*Bij beantwoording de datum
en ons kenmerk vermelden.
Wilt u slechts één zaak in uw
brief behandelen.*

Geachte heer Weerwind,

Op 27 februari 2024 hebben de Inspectie Justitie en Veiligheid, de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd en de Inspectie van het Onderwijs (hierna: de inspecties) een tweede inspectiebezoek¹ gebracht aan de jongerenafdeling van het huis van bewaring (hierna: HvB) van het Justitieel Complex Zeist (hierna: JC Zeist). De inspecties hebben dit aangekondigd in hun brief van 1 december 2023.² Met deze brief informeren de inspecties u over de bevindingen en conclusies van het tweede inspectiebezoek. In de bijlagen leest u de bevindingen van de inspecties (bijlage 1); het tijdspad van de informatieverstrekking aan de inspecties (bijlage 2); een nadere beschrijving van de doelgroep die in JC Zeist verblijft (bijlage 3) en een overzicht van de door u gestelde randvoorwaarden en maatregelen (bijlage 4). De Nederlandse Arbeidsinspectie vervolgt in het kader van de herbeoordeling van de risico- inventarisatie en -evaluatie en plan van aanpak een eigenstandig traject. Over het vervolg daarvan is JC Zeist reeds geïnformeerd.

Achtergrond

In juni 2023 werd de locatie van RJJJ Horsterveen per direct onbruikbaar door lekkage na noodweer. De daar verblijvende jongeren zijn toen geëvacueerd en wegens een gebrek aan JJI-capaciteit in het HvB van JC Zeist geplaatst. Het gaat om jongeren van 18 tot 23 jaar waarbij de officier van justitie voornemens is op grond van het adolescentenstrafrecht het jeugdstrafrecht toe te passen. Vanaf 1 september 2023 is JC Zeist, na het besluit van DJI om RJJJ Horsterveen te sluiten, formeel verantwoordelijk voor deze groep jongeren. Op 8 september 2023 hebben de inspecties een inspectiebezoek gebracht aan JC Zeist om zicht te krijgen op de wijze waarop het verblijf van de jongeren werd vormgegeven.

¹ Tijdens het inspectiebezoek spraken de inspecties met de directie, medewerkers en 8 jongeren. Daarnaast spraken de inspecties met de Commissie van Toezicht van JC Zeist, De Ondernemingsraad van JC Zeist, de orthopedagoog die voor 1 dag per week betrokken was bij het opzetten van de jongerenafdeling, een medewerker van Humanitas en medewerkers van DJI. De inspecties hebben daarnaast dossieronderzoek gedaan.

² [Brief bevindingen inspectiebezoek Justitieel Complex Zeist 8 september 2023 van 1 december 2023.](#)

Plaatsing van jongeren in een huis van bewaring is juridisch gezien mogelijk.³ De inspecties vinden het echter belangrijk om te blijven benadrukken dat met deze plaatsingen niet vanuit de bedoeling van het Nederlandse jeugdstrafrecht wordt gehandeld. Het jeugdstrafrecht heeft een pedagogisch karakter en de pedagogische grondslagen voor de tenuitvoerlegging van een vrijheidsstraf of een vrijheidsbeperkende maatregel zijn wettelijk verankerd in de Beginselenwet justitiële jeugdinrichtingen (hierna: de Bjj).⁴ Het doel van de tenuitvoerlegging van deze jeugdsancties in een Justitiële Jeugdinrichting (hierna: JJI), is om door beveiliging, opvoeding (door middel van het verplicht volgen van een pedagogisch dagprogramma en individueel perspectiefplan) en eventueel behandeling van de jongeren te werken aan terugkeer in de maatschappij en hun rol in de samenleving.⁵ Een pedagogische benadering is óók belangrijk tijdens de voorlopige hechtenis, omdat in de praktijk blijkt dat als gevangenisstraf wordt opgelegd deze doorgaans van gelijke duur is als de reeds ondergane voorlopige hechtenis.⁶

**Inspectie Justitie en
Veiligheid**

Datum
22 april 2024

Ons kenmerk
4894515

In een HvB is de wijze waarop wordt gewerkt aan de terugkeer in de maatschappij mede afhankelijk van het gedrag van een gedetineerde en wordt het verblijf niet aangewend voor opvoeding. In een JJI worden de rechten en vrijheden van jongeren alleen beperkt als dit nodig is voor de tenuitvoerlegging van de vrijheidsbeneming en het doel daarvan.

Bevindingen eerste inspectiebezoek en uw beleidsreactie⁷

Tijdens het eerste inspectiebezoek in september 2023 onderzochten de inspecties hoe de door u gestelde randvoorwaarde, dat bij de plaatsing zoveel mogelijk rekening gehouden wordt met de specifieke behoeften van de doelgroep, vorm kreeg in de praktijk. Daarnaast onderzochten de inspecties op grond van het [Toetsingskader JJI](#) in hoeverre tegemoet werd gekomen aan de uitgangspunten van het jeugdstrafrecht.

De inspecties concludeerden dat;

1. *Het verblijf van de preventief gehechte jongeren in HvB JC Zeist onvoldoende voldeed aan de uitgangspunten van het jeugdstrafrecht.*
In uw beleidsreactie van 1 december 2023⁸ gaf u aan dat u ook van oordeel was dat het preventief hechten van jongeren in een HvB een onwenselijke situatie betreft die op gespannen voet staat met de uitgangspunten van jeugdstrafrecht, maar dat de noodmaatregel nodig is vanwege het tekort aan JJI-capaciteit. U gaf daarbij aan dat DJI doet wat redelijkerwijs binnen haar mogelijkheden ligt om het dagprogramma en verblijf zo veel mogelijk te laten aansluiten op de behoeften van deze specifieke jongeren, maar dat hen op de jongerenafdeling van JC Zeist (hierna: de jongerenafdeling) niet dezelfde begeleiding en behandeling geboden kan worden als in een JJI.

³ Op grond van artikel 9, lid 2, onder h van de Pbw.

⁴ Zie [artikel 2, lid 2 van de Bjj](#) en [MvT Wijziging van het Wetboek van Strafrecht, het Wetboek van Strafvordering en enige andere wetten in verband met de invoering van een adolescentenstrafrecht, 33 498, 2012-2013 nr. 3](#) en [De context; een korte schets van het Nederlandse jeugdstrafrecht](#).

⁵ Zie [artikel 2, lid 2 en lid 4 van de Bjj](#), MvT Bjj 6-7, en Jeugdstrafrecht in Internationaal perspectief I. Weijers, Boom Criminologie Den Haag, 2021 p. 371 en 393.

⁶ Zie [‘Voorlopige hechtenis van jeugdigen in uitvoering’ WODC 2017, p. 25 en 112](#) en [‘Korte Vrijheidsstraffen’, WODC Cahier 2023-7, p. 17](#).

⁷ [Kamerbrief met beleidsreactie op het inspectiebezoek Justitieel Complex Zeist 8 september 2023](#), van 1 december 2023 en [de Beslisnota bij Kamerbrief met beleidsreactie op het inspectiebezoek Justitieel Complex Zeist 8 september 2023](#)

⁸ Zie voetnoot 7.

2. *Het tot dusver niet inzichtelijk was op welke wijze invulling werd gegeven aan de door u gestelde randvoorwaarde, dat zoveel als mogelijk rekening gehouden wordt met de specifieke behoeften van deze doelgroep.*

In reactie verwees u naar de eerder door u gestelde randvoorwaarden (zie bijlage 4). Daarnaast gaf u aan dat het reguliere HvB-regime voor de jongerenafdeling zou worden aangevuld met maatregelen die toen nog in ontwikkeling waren. Dit betrof de bijscholing van de zorg- en behandelinrichting werkers (hierna: de ZBIW'er) op het gebied van kennis en expertise voor deze doelgroep; een dagprogramma dat meer ruimte biedt voor contact tussen medewerkers en jongeren, onderwijs, sport en bezoek, de inzet van een activiteitenaanbod door de Life Changing Group (hierna: de LCG)⁹ en de inzet van een orthopedagoog voor 3,5 dag per week voor de begeleiding van de medewerkers op de benadering van de jongeren.

3. *Er geen actuele inschatting is van risicovolle plekken en situaties op het gebied van agressie en geweld en ander ongewenst gedrag en andere arbeidsrisico's. De Risico-inventarisatie en -evaluatie en plan van aanpak ontbreken voor de afdeling waar de jongeren verblijven.*

In reactie gaf u aan dat de Dienst Justitiële Inrichtingen (hierna: DJI) werkte aan een risico-inventarisatie en -evaluatie (RI&E) en plan van aanpak voor de jongerenafdeling. U gaf aan dat de inspecties uiterlijk in januari 2024 hierover nader geïnformeerd zouden worden. Ook gaf u aan dat DJI de inspecties zou informeren over de wijze waarop de plaatsing van jongeren in andere huizen van bewaring georganiseerd is.

4. *De inspecties vroegen u daarnaast om inzichtelijk te maken in welke gevallen sprake is van een 'specialistische zorgbehoefte' en welke criteria daarvoor gelden.*

In reactie gaf u aan dat dit concreet gaat om jongeren die, bij voldoende JJI-capaciteit, op een 'landelijke bestemming'¹⁰ in een JJI geplaatst zouden worden. Dat dit extra kwetsbare jongeren betreft die zorg en begeleiding krijgen die op een reguliere kortverblijf leefgroep van een JJI niet geboden kan worden.

5. *Tot slot deden de inspecties een dringend appel op u om in het belang van de jongeren het verschil tussen een HvB-regime en een verblijf in een JJI zo klein mogelijk te houden.*

Doel tweede inspectiebezoek

Het doel van het tweede inspectiebezoek was om te beoordelen:

- a) In hoeverre het verblijf en de plaatsing van de jongeren op de jongerenafdeling¹¹ voldoen aan de door u gestelde randvoorwaarden¹² en maatregelen¹³ (zie bijlage 4);

⁹ Dit is een organisatie die programma's verzorgt met betrekking tot educatie, sport, vaardigheden, weerbaarheid, techniek en creativiteitsprogramma's.

¹⁰ Hiermee worden de volgende specifieke afdelingen binnen een JJI bedoeld: de Forensische observatie en begeleidingsafdeling, de meisje afdeling, de zedenafdeling, de Very Intensive Care afdeling, de Licht Verstandelijke Beperking met Very Intensive Care afdeling en de Individuele Traject Afdeling

¹¹ Dit betreft jongeren bij wie de officier van justitie voornemens is op grond van het adolescentenstrafrecht het jeugdstrafrecht toe te passen.

¹² [Kamerbrief over maatregelen naar aanleiding van IBO Jeugdcriminaliteit](#) en [Beslisnota](#) van 2 februari 2023 en [Verzamelbrief justitiële jeugd](#) en [Voortgangsbrieven justitiële jeugdinrichtingen en kleinschalige voorzieningen jeugd](#) en [Beslisnota](#) van 14 september 2023.

¹³ Zie voetnoot 7.

- b) In hoeverre het verschil tussen het verblijf op de jongerenafdeling van JC Zeist en een verblijf in een JJI verkleind is, in vergelijking met september 2023, en u daarmee meer tegemoet komt aan de uitgangspunten van het jeugdstrafrecht. De inspecties hebben hierbij gekeken naar: het leefklimaat, de bejegening en begeleiding, het dagprogramma, de onderwijsmogelijkheden, (toegang tot) zorg, disciplinaire straffen en orde maatregelen en de rechtspositie van de jongeren.

**Inspectie Justitie en
Veiligheid**

Datum
22 april 2024

Ons kenmerk
4894515

Conclusies inspecties

De inspecties constateren dat DJI, de directie en medewerkers van JC Zeist gemotiveerd en betrokken zijn en zich inspannen om binnen de beperkingen van een HvB, het verblijf vorm te geven. Op aspecten zien de inspecties positieve ontwikkelingen, zoals de standaard psychologische intake, de inzet van de Life Changing Group en de samenwerking met Humanitas DMH en dat er voor JC Zeist duidelijkheid is over de plaatsingscriteria.

Specifieke en formele handvatten waarmee JC Zeist in staat wordt gesteld om het verblijf van jongeren zo in te richten dat dit zoveel mogelijk aansluit op wat de jongeren nodig hebben, ontbreken echter. Hierdoor kan onvoldoende tegemoet gekomen worden aan de specifieke ondersteuningsbehoefte van de jongeren.

De inspecties concluderen dat:

- 1. In onvoldoende mate wordt voldaan aan de randvoorwaarde dat zoveel als mogelijk rekening wordt gehouden met de specifieke zorgbehoeften van deze jongeren;**
- 2. In vergelijking met september 2023 het verschil tussen het verblijf op de jongerenafdeling van JC Zeist en een verblijf in een JJI nauwelijks verkleind is. Het verblijf komt daarmee nog te weinig tegemoet aan de uitgangspunten van het jeugdstrafrecht.**

De inspecties zien risico's en houden zorgen over het verblijf van jongeren op de jongerenafdeling in JC Zeist.

Hieronder lichten de inspecties kort zowel de positieve ontwikkelingen als de risico's die zij zien, toe. Voor de uitgebreide bevindingen, die dienen ter onderbouwing van de conclusies, verwijs ik u naar bijlage 1.

Positieve ontwikkelingen sinds september 2023

Psychologische intake

JC Zeist heeft de intentie om binnen twee weken bij alle jongeren die sinds oktober 2023 geplaatst zijn, standaard een intake door de Gezondheidszorgpsycholoog (hierna: GZ-psycholoog) af te nemen. De GZ-psycholoog stelt daarnaast een bejegeningadvies op voor alle jongeren. De inspecties constateren dat de intake bij de GZ-psycholoog in de meeste gevallen plaatsvindt.

Inzet Life Changing Group¹⁴

De LCG sluit met haar activiteiten aanbod en werkwijze aan bij de belevingswereld van de jongeren. De medewerkers van LCG staan in verbinding met de jongeren en weten hen positief te stimuleren.

Samenwerking Humanitas Dienstverlening aan Mensen met een Hulpvraag¹⁵

De inspecties vinden het positief dat JC Zeist op eigen initiatief samenwerking heeft gezocht met Humanitas Dienstverlening aan Mensen met een Hulpvraag (hierna: Humanitas DMH) met als doel het verblijf en het leefklimaat op de jongerenafdeling te verbeteren.

Duidelijkheid plaatsingscriteria

De onduidelijkheden die er waren over de plaatsingscriteria zijn, na een constructief gesprek tussen DJI en JC Zeist, opgelost. De plaatsingscriteria zoals deze voor RJJI Horsterveen van toepassing waren, gelden sinds september 2023 niet meer voor de plaatsingen op de jongerenafdeling. Deze selectiecriteria waren specifiek voor die locatie. Dit betekent dat op de jongerenafdeling nu ook jongeren geplaatst worden die verdacht worden van een zedenmisdrijf, levensdelict en jongeren met een IQ onder de 70. Daarnaast is de maximale verblijfsduur van drie maanden opgeheven.

Geconstateerde beperkingen en risico's

De inspecties constateren dat uw randvoorwaarden voor het verblijf, zoals bij de conclusies op bladzijde 4 van deze brief beschreven, onvoldoende specifiek zijn. Hierdoor is onduidelijk op welke manier JC Zeist rekening moet houden met de specifieke behoeften van deze doelgroep.

Onvoldoende tegemoetkoming aan specifieke zorgbehoeften jongeren

Hoewel er duidelijke inspanningen zijn verricht om het verblijf van de jongeren op de jongerenafdeling te verbeteren, constateren de inspecties dat het nodig is om meer tegemoet te komen aan de specifieke zorg- en ondersteuningsbehoefte van de geplaatste jongeren. Het betreft het streven naar een pedagogisch leefklimaat, een pedagogische bejegening, een in uren en inhoud uitgebreider dagprogramma met toegang tot onderwijs en daarnaast een specifiek beleid voor disciplinaire straffen en ordemaatregelen waarmee vanuit pedagogisch perspectief gelijke behandeling wordt geborgd. Dit alles is nodig omdat deze specifieke doelgroep¹⁶ vervolgveelal wordt gekenmerkt door een achterstand in de (gewetens)ontwikkeling. Van hen lijdt een groot deel aan stoornissen die vaak gepaard gaan met een (licht) verstandelijke beperking. Een pedagogisch leefklimaat en deelname aan verplichte gemeenschappelijke activiteiten kunnen bijdragen aan resocialisatie.¹⁷ In een JJI is deelname aan groepsactiviteiten daarom verplicht, dit in tegenstelling tot een HvB waar deze verplichting niet geldt.¹⁸

Ter illustratie van bovenstaande, vertaalt zich dit in de praktijk ernaar dat:

- De snelheid en mate waarin de implementatie van het door JC Zeist opgestelde document voor de werkwijze op de jongerenafdeling 'Werkwijze

¹⁴ Zie voetnoot 9.

¹⁵ De organisatie Humanitas Dienstverlening aan Mensen met een Hulpvraag, is gespecialiseerd in het bieden van begeleiding en ondersteuning aan mensen met een (licht) verstandelijke beperking.

¹⁶ Dit betreft jongeren waarbij de officier van justitie voornemens is om via het adolescentenstrafrecht het jeugdrecht toe te passen.

¹⁷ Jeugdstrafrecht in Internationaal perspectief I. Weijers, Boom Criminologie Den Haag, 2021 p. 229-230.

¹⁸ [Zie artikel 22 Bjj](#).

**Inspectie Justitie en
Veiligheid**

Datum
22 april 2024

Ons kenmerk
4894515

HvB Jeugd in JC Zeist' (hierna: Werkwijze HvB Jeugd) in de praktijk plaatsvindt, beperkt is. Het gebrek aan implementatie van een eenduidige werkwijze heeft tot gevolg dat het uitvoerend personeel naar eigen inzicht en ervaring handelt;

- Bestaande onderwijsmogelijkheden, zoals die er zijn voor volwassen gedetineerden, onderbenut blijven. De jongeren kunnen geen gebruik maken van aanwezige opleidingsfaciliteiten zoals het behalen van een certificaat VCA-basis.¹⁹ Bovendien ontbreekt een alternatief onderwijsaanbod en ligt er geen plan voor het ontwikkelen ervan. Voor sommige jongeren betekent dit een onderbroken ontwikkeling, omdat zij hun mbo-studie niet op afstand kunnen voortzetten.

Plaatsing jongeren met een specialistische zorgbehoefte

De inspecties constateren dat er in overeenstemming met uw toezegging geen jongeren zijn geplaatst die op een landelijke bestemming²⁰ (de door u gedefinieerde groep met een specialistische zorgbehoefte) geplaatst hadden moeten worden, zoals jongeren die geobserveerd moeten worden en meisjes. Echter verblijven er wel jongeren die zeer kwetsbaar zijn. Dit gaat om jongeren met ernstige psychiatrische problemen of een verstandelijke beperking. De medewerkers zijn hier niet op toegerust en de psychologen hebben onvoldoende tijd om passende zorg te bieden.

Niet alle jongeren hebben een plaatsingsbeschikking ontvangen

De jongeren die de inspecties spraken, gaven ook nu weer aan geen plaatsingsbeschikking ontvangen te hebben en niet te zijn geïnformeerd over hun juridische mogelijkheden. Ook uit het dossieronderzoek blijkt dat van de 23 jongeren die ten tijde van het inspectiebezoek geplaatst waren in 12 jongerendossiers de beschikking ontbreekt. Deze jongeren wisten hierdoor niet dat zij direct bezwaar hadden kunnen maken tegen de plaatsing op de jongerenafdeling. Dit is in strijd met [artikel 17, lid 1 van de Penitentiaire beginselenwet](#) en [artikel 37, sub d van het Internationaal Verdrag van de Rechten van het Kind](#). Gezien de doelgroep vinden de inspecties het onwenselijk dat de bezwaarclausule in de plaatsingsbeschikkingen, in een voetnoot staat.

Onvoldoende bevoegdheden inspecties

Aanvullend aan het bovenstaande hebben de inspecties moeten constateren dat zij als toezichthouders onvoldoende bevoegdheden hebben om het toezicht op de jongeren die geplaatst zijn in een HvB, adequaat te kunnen uitoefenen. Dit komt doordat bij het toepassen van de noodmaatregel²¹ een ander juridisch toezichtsregime van toepassing is met andere bevoegdheden als in de Jeugdwet en de Bjj als een jongere in een JJI verblijft. Hierdoor bestaat onduidelijkheid over de bevoegdheden van de inspecties om de jongerendossiers te mogen inzien, in het bijzonder wanneer het de medische gegevens betreft. Die inzage is echter nodig voor de uitoefening van de toezichtstaak. De inzagebevoegdheid van de jongerendossiers die in een JJI verblijven, inclusief een grondslag voor doorbreking van de geheimhoudingsplicht, is wettelijk geregeld in de Jeugdwet.²² De Pbw kent een dergelijke bepaling niet. Hierdoor is alleen de algemene

¹⁹ Dit is een branche gericht veiligheidscertificaat op het gebied van veilig en gezond werken in de bouw en techniek.

²⁰ Zie voetnoot 10.

²¹ [Kamerbrief over maatregelen naar aanleiding van IBO Jeugdcriminaliteit](#) en [Beslisnota](#) van 2 februari 2023 en [Verzamelbrief justitiële jeugd](#) en [Voortgangsbrieven justitiële jeugdinrichtingen en kleinschalige voorzieningen jeugd](#) en [Beslisnota](#) van 14 september 2023.

²² Zie [artikel 7a lid 2 van Bjj](#) en artikel [9.2, lid 3 van de Jeugdwet](#).

inzagebevoegdheid van [artikel 4 van de Regeling Inspectie voor de Sanctietoepassing](#) van toepassing, welke geen doorbreking van de geheimhoudingsplicht regelt. De Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd kan in deze alleen terugvallen op de inzagebevoegdheid zoals geregeld in [artikel 24 van de Wet Kwaliteit, klachten en geschillen zorg](#). De inspectie Justitie en Veiligheid en de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd ontvingen, na een formeel verzoek, op 12 maart 2024 de jongerendossiers. Op 29 maart 2024 ontving de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd de gevraagde medische gegevens van de jongeren.

**Inspectie Justitie en
Veiligheid**

Datum
22 april 2024

Ons kenmerk
4894515

Oproep

De inspecties roepen u op om binnen twee maanden na dagtekening van deze brief te zorgen dat wordt voldaan aan de specifieke randvoorwaarde dat zoveel als mogelijk rekening wordt gehouden met de specifieke behoeften van deze jongeren. Dit vraagt in elk geval om nadere specifieke en formele handvatten voor plaatsing in een HvB. Daarnaast doen de inspecties wederom een dringend appel op u om het verschil tussen het verblijf voor jongeren op de jongerenafdeling in JC Zeist en een verblijf in een JJI zo klein mogelijk te maken. Dit, zodat ook gedurende de voorlopige hechtenis een passend verblijf aan deze jongeren wordt geboden. Dat is immers de bedoeling van het jeugdstrafrecht en in het belang van de jongeren²³ en maatschappij.

Tot slot roepen de inspecties u op om het juridisch vacuüm, betreffende de bevoegdheden van de Inspectie Justitie en Veiligheid en de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd en ontstaan bij de inzet van deze noodmaatregel, op zo kort mogelijke termijn op te lossen. Hierbij verzoeken de inspecties u de toezichtsbevoegdheden in overeenstemming te brengen met de bevoegdheden die beide inspecties ontleen aan de Bjj en de Jeugdwet.

Vervolgtoezicht

Vanwege de geconstateerde risico's blijven de inspecties de ontwikkelingen omtrent de jongerenafdeling met aandacht volgen. De inspecties zullen indien nodig toezichtsactiviteiten uitvoeren in de periode dat de noodmaatregel duurt. Dat is voorzien tot dat de volledige capaciteit van JJI Klein Bankenbosch benut kan worden én de uitbreiding van Teylingereind volledig gerealiseerd en operationeel is. In uw beleidsreactie van 1 december 2023 gaf u aan dat dit naar verwachting pas het eerste kwartaal van 2025 (volledig) zal zijn opgelost.

Reactie inspecties op actuele ontwikkelingen plaatsingstekort justitiële jeugd

Tijdens het wederhoorproces van deze brief heeft u de Tweede Kamer geïnformeerd over uw besluit om een extra afdeling in het gevangeniswezen vrij te maken voor de jongvolwassenen die niet in JJI's en in JC Zeist kunnen worden geplaatst.²⁴

De inspecties hebben zich herhaaldelijk uitgesproken over de onwenselijkheid van de plaatsing van jongeren in een HvB.²⁵ De plaatsing van jongeren in het gevangeniswezen staat immers op gespannen voet met de uitgangspunten van

²³ Zie [artikel 3 Internationaal Verdrag van de Rechten van het Kind](#).

²⁴ [Kamerbrief Jongvolwassen in het gevangeniswezen van 10 april 2024](#).

²⁵ Zie de [Bevindingen monitor personele bezetting en veranderende doelgroep JJI's en scholen](#) van 15 januari 2021, [Afsluitbrief intensief toezicht JJI's](#) van 4 september 2023 en [Brief bevindingen inspectiebezoek JC Zeist 8 september 2023](#).

het jeugdstrafrecht. Daar komt nu bij dat jongeren geplaatst gaan worden op een afdeling waar de randvoorwaarden en maatregelen zoals in JC Zeist zijn afgesproken en waar de inspecties al zeer kritisch over zijn, niet gelden. De inspecties vinden deze recente ontwikkeling daarom uiterst zorgwekkend.

Daarnaast maakt dit de noodzaak om de bevoegdheden van de inspecties voor het toezicht op het verblijf van jongeren in het gevangeniswezen in overeenstemming te brengen met de bevoegdheden uit de Jeugdwet en de Bjj nog urgenter.

De inspecties zullen zich beraden op de inzet van passende toezichtsactiviteiten op de extra afdeling in het gevangeniswezen waar de jongeren samengeplaatst zullen worden.

Met vriendelijke groet,
Inspecteur-generaal Inspectie Justitie en Veiligheid,
mede namens de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd en
de Inspectie van het Onderwijs inspectie,
namens deze,

H.C. Faber
*Hoofdinspecteur Beschermen, Straffen en
Handhaving*

**Inspectie Justitie en
Veiligheid**

Datum
22 april 2024

Ons kenmerk
4894515

Bijlage 1

**Inspectie Justitie en
Veiligheid**

Hieronder leest u eerst het proces van informatieverstrekking, daarna de bevindingen en tot slot het plaatsingsproces van jongeren in andere HvB's.

Datum
22 april 2024

Ons kenmerk
4894515

Informatieverstrekking ter voorbereiding op het inspectiebezoek

De inspecties stellen vast dat de informatievoorziening van DJI aan de inspecties ter voorbereiding op het inspectiebezoek onvoldoende en niet tijdig was. In uw beleidsreactie van 1 december 2023 deed u de toezegging dat de inspecties uiterlijk in januari 2024 door DJI geïnformeerd zouden worden over de concrete uitwerking van de maatregelen die op dat moment nog deels in ontwikkeling waren.²⁶ De inspecties concluderen dat deze toezegging onvoldoende en niet tijdig is nagekomen door DJI. Voor een toelichting op het proces verwijzen de inspecties u naar bijlage 2.

Ondanks een vooraankondiging is ten tijde van het tweede inspectiebezoek de toegang tot inzage in de jongerendossiers en systemen geweigerd. JC Zeist betwiste de bevoegdheden van de inspecties om de dossiers in te mogen zien. Dit in tegenstelling tot het eerdere inspectiebezoek.²⁷ Om uitvoering te kunnen geven aan hun toezichtstaak, hebben de Inspectie Justitie en Veiligheid en Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (hierna: de IGJ) daarom bij brief van 12 maart 2024 formeel verzocht de benodigde gegevens te verstrekken op grond van de medewerkingsplicht²⁸ van de Algemene wet bestuursrecht. Na de ontvangst van de jongerendossiers (m.u.v. de medische stukken) op 15 maart 2024 heeft de IGJ per brief van 25 maart 2024 10 medische dossiers opgevraagd die op 29 maart 2024 zijn ontvangen.

Bevindingen

De inspecties hebben hun bevindingen getoetst aan de door u gestelde randvoorwaarden²⁹ en aanvullende maatregelen.³⁰ De inspecties hebben gekeken of het verschil tussen het verblijf op de jongerenafdeling en het verblijf in een JJI is verkleind. Hierbij is gekeken naar: het leefklimaat, de bejegening en begeleiding van de jongeren, uren en inhoud van het dagprogramma, de onderwijsmogelijkheden, de (toegang tot) zorg, de disciplinaire straffen en ordemaatregelen en de rechtspositie van de jongeren. De bevindingen zijn gebaseerd op interviews met medewerkers in verschillende functies, een medewerker van de LCG, gesprekken met de directie van JC Zeist en gesprekken met acht jongeren en gesprekken met medewerkers van Humanitas en plaatsingsfunctionarissen van DJI. Daarnaast zijn 25 van de 111 ontvangen jongerendossiers beoordeeld om te controleren of de plaatsing van de jongeren conform de gestelde randvoorwaarden heeft plaatsgevonden en zijn interne documenten ingezien.

²⁶ [Kamerbrief met beleidsreactie op het inspectiebezoek Justitieel Complex Zeist 8 september 2023](#), van 1 december 2023 en [de Beslisnota bij Kamerbrief met beleidsreactie op het inspectiebezoek Justitieel Complex Zeist 8 september 2023](#).

²⁷ De bevoegdheid tot inzage in de dossiers werd ter discussie gesteld, hetgeen bij het vorige inspectiebezoek niet aan de orde was.

²⁸ [Artikel 5:20 Algemene wet bestuursrecht](#).

²⁹ [Kamerbrief over maatregelen naar aanleiding van IBO Jeugdcriminaliteit](#) en [Beslisnota](#) van 2 februari 2023 en [Voortgangsbrief justitiële jeugdinrichtingen en kleinschalige voorzieningen jeugd](#) en [Beslisnota](#) van 14 september 2023.

³⁰ Zie voetnoot 26.

Randvoorwaarden voor plaatsingen³¹

**Inspectie Justitie en
Veiligheid**

Datum
22 april 2024

Ons kenmerk
4894515

1. *Alleen jongvolwassenen die ouder zijn dan 18 jaar, met een preventieve hechtenis en bij wie de Officier van Justitie voornemens is om het jeugdstrafrecht toe te passen worden in een HvB geplaatst.*
De inspecties constateren na een controle van de dossiers van de jongeren die er tijdens het inspectiebezoek verbleven dat aan deze randvoorwaarde is voldaan.
2. *Jongvolwassenen met een specialistische zorgbehoefte (en bij wie de Officier van Justitie voornemens is om het jeugdstrafrecht toe te passen) worden niet in een HvB geplaatst. Concreet gaat het om jongvolwassenen die in een JJI op een zogeheten "landelijke bestemming" geplaatst zouden worden.*³²
Zowel uit dossieronderzoek als gesprekken stellen de inspecties vast dat aan deze randvoorwaarden is voldaan. Vanwege de algemene wachtlijstproblematiek voor plaatsingen van jongeren in een JJI met een landelijke bestemming, waaronder LVB-VIC plekken, zijn er ook jongeren met LVB-problematiek op de jongerenafdeling geplaatst. De inspecties zien risico's in het plaatsen van LVB jongeren in JC Zeist, omdat de ZBIW'ers niet op deze doelgroep toegerust zijn. Overplaatsingen vanwege een geconstateerde specialistische zorgbehoefte kunnen enkele weken duren.
3. *Als de preventieve hechtenis wordt omgezet in een jeugddetentie of PIJ-maatregel, of als de capaciteit van de JJI dit toelaat, wordt een (in een HvB geplaatste) jongvolwassene naar een JJI overgeplaatst.*
De inspecties constateren na een controle van de dossiers van de jongeren die er tijdens het inspectiebezoek verbleven dat deze allen preventief gehecht waren. Uit het gesprek met de selectiefunctionarissen van DJI, blijkt dat zodra er JJI-capaciteit is de meest kwetsbare jongeren met prioriteit worden overgeplaatst naar een JJI. In samenspraak met de ZBIW'ers, de psycholoog en de casemanager wordt bepaald welke jongere het meest kwetsbaar is. Op basis van de uitstroomlijst en dossiers hebben de inspecties kunnen vaststellen dat jongeren zijn uitgestroomd naar een JJI ofwel een andere HvB. De inspecties hebben niet in alle gevallen de reden van overplaatsing kunnen vaststellen.
4. *Als plaatsing noodzakelijk is, vallen jongvolwassenen onder het reguliere regime van een huis van bewaring. En zal DJI bezien of de begeleiding kan worden aangepast aan de behoeften van de doelgroep. En waar mogelijk worden jongvolwassenen zoveel mogelijk gezamenlijk op een eigen afdeling in het HvB geplaatst en worden activiteiten gescheiden gehouden van volwassenen. Daarbij wordt in het dagprogramma en de begeleiding zo veel als mogelijk rekening gehouden met de specifieke behoeften van deze doelgroep.*

Zie voor een toelichting de bevindingen onder het kopje 'Aanvullende maatregelen ter invulling van de specifieke behoefte van de doelgroep'.

³¹ Zie voetnoot 25.

³² Hiermee worden de volgende specifieke afdelingen binnen een JJI bedoeld: de Forensische observatie en begeleidingsafdeling, de meisje, de zedenafdeling, de Very Intensive Care afdeling, de Licht Verstandelijke Beperking met Very Intensive Care afdeling en de Individuele Traject Afdeling.

Aanvullende maatregelen³³

Datum
22 april 2024

Ons kenmerk
4894515

1. *De jongvolwassenen worden samen geplaatst en gescheiden gehouden van (andere) volwassen gedetineerden. Activiteiten worden gescheiden gehouden van volwassenen.*
De inspecties hebben vastgesteld dat hieraan wordt voldaan. De jongeren verblijven nog steeds op dezelfde afdeling. De beveiliging hanteert gescheiden looplijnen als de jongeren zich door het gebouw verplaatsen.

2. *Er wordt op de betreffende afdeling gewerkt met zorg en behandel inrichtingmedewerkers (zbiw) in plaats van met penitentiaire inrichtingswerkers. De ZBIW'ers zijn opgeleid om intensieve en individuele begeleiding te bieden en ontvangen bijscholing op het gebied van kennis - expertise voor deze doelgroep.*

Uit gesprekken is gebleken dat JC Zeist bij het inroosteren zoveel als mogelijk ZBIW'ers inzet, maar dat het voor komt dat door personeelsgebrek personeel niet zijnde ZBIW'er wordt ingezet. Hoe vaak dit voor komt hebben de inspecties niet kunnen vaststellen, omdat JC Zeist hiervan geen gegevens heeft kunnen aanleveren.

De inspecties constateren dat ZBIW'ers hun uiterste best doen om een pedagogisch leefklimaat te creëren, maar hiertoe onvoldoende zijn toegerust, omdat ze logischerwijs niet specifiek voor de omgang met jongeren zijn opgeleid. De ZBIW'ers hebben slechts één opleidingsavond gehad van Humanitas DMH, gericht op de problematiek bij LVB. Daarnaast heeft Humanitas DMH vier dagdelen op de jongerenafdeling geobserveerd. Humanitas DMH heeft concrete handvatten en adviezen met de directie gedeeld, gericht op het verbeteren van het leefklimaat. Eind maart/april 2024 staat een terugkoppelingsavond voor de ZBIW'ers gepland, waarin Humanitas DMH deze handvatten en adviezen zal delen. Humanitas DMH heeft een document opgesteld waarin adviezen zijn uitgewerkt om het pedagogisch leefklimaat te verbeteren. De adviezen van Humanitas DMH komen overeen met de bevindingen van de inspecties uit het eerste inspectiebezoek.

3. *De jongvolwassenen ontvangen een dagprogramma, dat meer ruimte biedt voor contact tussen medewerkers en jongvolwassenen, onderwijs, sport en bezoek dan in een regulier HvB.*

De inspecties constateren dat jongeren tijdens hun verblijf weliswaar volgens het dagprogramma meer van hun kamer mogen dan in een regulier HvB-regime, maar dat de kwaliteit van het dagprogramma ruimte voor verbetering biedt. Het dagprogramma in een huis van bewaring behelst 59 uur buiten de cel, waarvan 42 uur bestaat uit activiteiten in groepsverband.³⁴

³³ [Kamerbrief met beleidsreactie op het inspectiebezoek Justitieel Complex Zeist 8 september 2023](#), van 1 december 2023 en [de Beslisnota bij Kamerbrief met beleidsreactie op het inspectiebezoek Justitieel Complex Zeist 8 september 2023](#).

³⁴ [Kamerbrief over maatregelen naar aanleiding van TBO Jeugdcriminaliteit](#) en [Beslisnota](#) van 2 februari 2023.

Op doordeweekse dagen worden de jongeren om 16:30 uur ingesloten tot 08:00 uur in de ochtend. Het dagprogramma van de jongeren bestaat uit het activiteitenaanbod van LCG, één extra bezoekuur per week en in theorie twee keer in de week twee uur avondrecreatie. Uit de gesprekken met de medewerkers en de jongeren blijkt dat de beoogde recreatie op maandag- en donderdagavond, vanwege personeelstekort slechts 2 keer sinds september 2023 heeft plaatsgevonden. Op de afdeling zijn er geen groepsactiviteiten en zijn er ook geen gezamenlijke eetmomenten. In het weekend is er geen activiteitenaanbod van de LCG, waardoor de jongeren langer op cel zitten.

**Inspectie Justitie en
Veiligheid**

Datum
22 april 2024

Ons kenmerk
4894515

Het dagprogramma bevat geen onderwijsaanbod. Doordat onderwijsmogelijkheden en het perspectief hierop ontbreekt, staat het behalen van een startkwalificatie onder druk. Bovendien wordt de mogelijkheid tot het behalen van branche specifieke certificaten niet geboden aan de jongeren en stagneert voor een deel van de jongeren hun studievoortgang. De docent die verbonden is aan JC Zeist is niet betrokken bij de jongerenafdeling.

Uit gesprekken met jongeren en medewerkers blijkt dat de ZBIW'ers weinig tijd hebben om de mentortask conform de Werkwijze HvB jeugd uit te voeren. Het mentoraat is onvoldoende ingevuld. Niet alle jongeren weten wie hun mentor is en hebben hierdoor geen mentorgesprekken. Daarnaast is het voor zowel de mentor als de jongeren niet duidelijk wat de bedoeling is van het mentorgesprek.

In het weekend vindt er op initiatief en naar eigen inzicht van de ZBIW'ers een groepsgesprek plaats met de jongeren. Dit groepsgesprek is verplicht. Tijdens deze groepsgesprekken wordt er met alle jongeren gesproken over normen en waarden, over wat er op de groep speelt of over schoonmaakwerkzaamheden. Jongeren kunnen ook zelf een thema aandragen. Echter hebben de inspecties geconstateerd dat jongeren weinig gestimuleerd worden door ZBIW'ers als zij niet willen meedoen met het dagprogramma en op hun kamer blijven. Ook als het psychisch kwetsbare jongeren betreft, die zich terugtrekken. Deelname aan de activiteiten is in een HvB niet verplicht, in tegenstelling tot een JJI.³⁵ Uit gesprekken met medewerkers blijkt dat ZBIW'ers niet direct de noodzaak zien om jongeren direct te motiveren als zij aangeven niet deel te willen nemen aan activiteiten. Jongeren geven aan dat ze elkaar ondersteunen en elkaar proberen te stimuleren om deel te nemen aan het dagprogramma.

4. *Inzet van een activiteitenaanbod door de "Life Changing Group".³⁶*

Het activiteitenaanbod van de LCG is structureel onderdeel van het dagprogramma. Van maandag tot en met donderdag is dit 3:45 uur per dag en op vrijdag 2:45 uur. De jongeren krijgen (educatieve) activiteiten aangeboden zoals: sport, koken, gamen en soms een les over geschiedenis of over zelfstandig ondernemen. Zowel medewerkers als jongeren geven aan dat het activiteitenaanbod van LCG, en hun werkwijze, aansluit op de beleavingswereld van de jongeren. Uit

³⁵ Artikel 22 Bjj en artikel 48 en 49 Pbw.

³⁶ Dit is een organisatie die programma's verzorgt met betrekking tot educatie, sport, vaardigheden, weerbaarheid, techniek en creativiteitsprogramma's.

gesprekken blijkt dat in het weekend geen activiteitsaanbod vanuit LCG wordt ingezet en de mogelijkheden hiertoe niet door JC Zeist zijn onderzocht.

**Inspectie Justitie en
Veiligheid**

Datum
22 april 2024

Ons kenmerk
4894515

5. *Inzet van een orthopedagoog voor 3,5 dag per week. De orthopedagoog wordt ingezet voor begeleiding van het personeel op de benadering van de jongvolwassenen.*

De inspecties constateren dat de ZBIW'ers niet begeleid worden door een orthopedagoog en te weinig pedagogische aanpak bieden. Ondanks de intentie van ZBIW'ers om vanuit pedagogisch perspectief de jongeren te bejegenen en begeleiden, ervaren de jongeren een strikte, beheersmatige bejegening en begeleiding. Uit de gesprekken met jongeren en medewerkers blijkt dat ZBIW'ers primair gericht zijn op het houden van toezicht en het ingrijpen bij een escalatie. Door de afstand van de ZBIW'ers naar de jongeren, zijn de ZBIW'ers niet altijd op de hoogte van (risicovolle) dynamiek tussen jongeren.

Bevindingen, niet gerelateerd aan randvoorwaarden of maatregelen

Bij het beoordelen, of het verblijf op de jongerenafdeling tegemoet komt aan de aan de uitgangspunten van het jeugdstrafrecht, heeft het onderzoek van de inspecties bevindingen opgeleverd die niet direct gerelateerd zijn aan uw randvoorwaarden of maatregelen.

a) De (toegang tot) zorg

De inspecties constateren dat jongeren toegang hebben tot somatische (lichamelijke) zorg voor jongeren. Op het gebied van psychologische zorg constateren de inspecties risico's voor de veiligheid van de jongeren. De inspecties vinden het positief dat JC Zeist de intentie heeft om standaard, binnen twee weken na aankomst, een psychologische intake uit te laten voeren door de GZ-psycholoog, waarna deze een bejegeningadvies opstelt. Op basis van de dossiers kan de IGJ echter niet vaststellen dat alle jongeren een intake met de GZ-psycholoog hebben gehad. Van enkele jongeren, die langer dan een week op de jongerenafdeling verbleven, bestaat geen dossier in User.³⁷ De IGJ kan niet vaststellen dat bij deze jongeren wel een intake heeft plaatsgevonden. Uit gesprekken blijkt dat het niet altijd haalbaar is binnen twee weken de psychologische intake af te nemen, onder meer door psychologische capaciteit en de doorstroom van jongeren.

Uit de gesprekken met de directie bleek dat zij de psychologische capaciteit voldoende vindt. Echter, uit gesprekken met zorgverleners blijkt dat als vanuit een zorgbehoefte behandeling nodig is, deze niet geboden kan worden op een manier die zij passend vinden. Niet voor elke jongere wordt, indien geïndiceerd, een plan van aanpak of behandelplan met behandeldoelen opgesteld. Als een behandeling van de GZ-psycholoog geïndiceerd is, is de capaciteit de beperkende factor. Aan de jongerenafdeling is een GZ-psycholoog voor twee dagen per week verbonden, maar gemiddeld voor anderhalve dag per week beschikbaar omdat zij ook voor de volwassenzorg wordt ingezet. De GZ-psycholoog kan vanwege beperkte beschikbare uren, naast de intakegesprekken

³⁷ USER is een Elektronisch patiënten dossier waarin onder meer de (GZ-)psycholoog rapporteert.

alleen gesprekken of behandeling bieden aan de meest kwetsbare jongeren. Dat zijn diegenen bij wie sprake is van de grootste ontwikkelingsbedreiging of acute psychologische problematiek. Verder is een basispsycholoog aan de jongerenafdeling verbonden, voor 2 dagen per week, die werkt onder supervisie van de GZ-psycholoog.

**Inspectie Justitie en
Veiligheid**

Datum
22 april 2024

Ons kenmerk
4894515

Uit de 10 medische dossiers die door de IGJ zijn beoordeeld blijkt dat bij meerdere jongeren bij de intake, kort na plaatsing, al duidelijk was dat verblijf op de jongerenafdeling niet passend was en overplaatsing geïndiceerd was. Het betreft jongeren bij wie voorafgaand aan de plaatsing al bekend was dat zij zeer kwetsbaar waren. Bijvoorbeeld jongeren met ernstige psychiatrische problemen of een verstandelijke beperking. De extra overplaatsing is belastend voor deze jongeren. Ze krijgen immers niet vanaf het begin de behandeling of begeleiding die nodig is. Daarnaast brengen deze (over)plaatsingen extra werkdruk mee voor alle betrokken partijen.

In de dossiers ziet de IGJ geen aanwijzingen dat jongeren die hulp nodig hebben, deze niet krijgen. Uit gesprekken blijkt dat de (GZ)-psychologen (en medische dienst) zich inzetten om naar vermogen zorg te leveren. De IGJ concludeert dat de beschikbaarheid van psychologische zorg kwetsbaar is. Daarin ziet de IGJ een risico voor de veiligheid in de zorg en behandeling van jongeren.

b) Disciplinaire straffen en orde maatregelen

Er is geen specifiek beleid ten aanzien van disciplinaire straffen en maatregelen vanuit pedagogisch perspectief. De straffensanctiekaart, die onder verantwoordelijkheid van RJJ Horsterveen werd gebruikt, is niet overgenomen en geïmplementeerd. In de Werkwijze HvB Jeugd is opgenomen dat jongeren een time-out kunnen krijgen bij verstoring gedrag en dat de directie bij ontoelaatbaar gedrag een ordemaatregel of disciplinaire straf opleggen. Wat onder verstoring en ontoelaatbaar gedrag wordt verstaan, is echter niet gedefinieerd. Ook staat beschreven dat de straffen overeenkomen met de mogelijkheden binnen het regime van een HvB, maar dat er een verschil is in de duur van de straffen. Aangegeven is dat de maximale duur bij vrijwel alle straffen korter is, maar dit is niet gedefinieerd. Tot slot is aangegeven dat plaatsing in afzondering een uiterste maatregel is die wordt ingezet als de veiligheid van de jongere en/of zijn omgeving in het geding komt en dat deze niet als straf wordt ingezet en zo kort mogelijk is. Uit de voorbeelden die de inspecties horen van medewerkers en uit dossieronderzoek blijkt dat veelal repressief wordt gehandeld. In het licht van een pedagogische aanpak waarbij positief beïnvloeden van de ontwikkeling wordt beoogd, achten de inspecties het van belang om primair in te zetten op pedagogische de-escalatie.

De inspecties hebben vastgesteld dat in de periode september tot en met 23 februari 2024 disciplinaire straffen en ordemaatregelen zijn opgelegd variërend in duur van 1 tot 3 dagen straf in eigen cel zonder televisie. Dit voor incidenten als geluidsoverlast en het niet opvolgen van instructies van personeel. Daarnaast is het drie keer voorgekomen dat een jongere een ordemaatregel is opgelegd en in afzondering in de strafcel (ISO), is geplaatst voor de duur van variërend van 1 tot 3 dagen/nachten. Het isoleren van jongeren, dient enkel als laatste redmiddel. Een jongere is

gefixeerd en 3 dagen in een isoleercel geplaatst na een incident, nadat de ZBIW'ers onvoldoende de-escalerend handelden. Daarnaast blijkt uit de dossiers dat jongeren in een isoleercel geplaatst worden om 'af te koelen'.

**Inspectie Justitie en
Veiligheid**

Datum
22 april 2024

Ons kenmerk
4894515

c) *Rechtspositie van de jongeren*

De inspecties constateren net als in september 2023 dat de rechtspositie van de jongeren onvoldoende is gewaarborgd. Net als de groep die er zat tijdens het eerste inspectiebezoek, hebben twaalf van de drieëntwintig jongeren die er tijdens het tweede inspectiebezoek verbleven evenmin een plaatsingsbeschikking ontvangen. Dit is in strijd met [artikel 17, lid 1 van de Pbw](#) en [artikel 37, sub d van het IVRK](#).

De toegang tot de klachtenprocedure wordt als beperkt ervaren door de jongeren. In de 'Werkwijze HvB Jeugd' staat dat jongeren klachten in beginsel met hun mentor bespreken en het afdelingshoofd indien nodig aansluit en dat de jongeren zich tot de CvT kunnen wenden als de klacht niet naar tevredenheid is opgelost. Uit de gesprekken met jongeren bleek dat zij ontmoedigd werden als zij voornemens waren een klacht in te dienen. Jongeren kunnen hun klachtenbrief deponeren in de klachtenbrievenbus direct zichtbaar naast het kantoor van de ZBIW'ers. Dit ervaren de jongeren als een drempel. Ook bleek uit de gesprekken met de jongeren dat zij onvoldoende geïnformeerd zijn over hun klachtrecht, zij hebben ook geen contact gehad met de maandcommissaris.

De huisregels zijn ongewijzigd sinds het vorige bezoek van de inspecties, waardoor de jongeren niet op een wijze die is afgestemd op hun mentale leeftijd worden geïnformeerd over geldende wettelijke bepalingen en huisregels.

d) *Voeding*

De jongeren krijgen eens per twee dagen een half brood, bedoeld voor twee keer ontbijt en twee keer lunch. Dit is ontoereikend volgens de jongeren, ze geven aan soms honger te hebben. Medewerkers geven aan dat dit gelijk is aan de uitgifte aan volwassenen, dat deze hoeveelheid landelijk is vastgesteld. De jongeren hebben alleen tijdens de recreatiemomenten de mogelijkheid om zelfstandig te koken mits ze de financiële middelen hebben om boodschappen te bestellen. Jongeren geven aan dat de recreatietijd te beperkt is om te kunnen koken. Het komt voor dat de Life Changing Group met de jongeren kookt. Dan is het koken wel begeleid, op kosten van de inrichting en niet tijdens het recreatiemoment. De directie geeft aan dat er altijd extra warme maaltijden beschikbaar zijn, als jongeren aangeven meer te willen eten.

Plaatsing jongere in andere HvB's

DJI plaatst jongeren in beginsel op de jongerenafdeling, tenzij de afdeling volledig bezet is of als sprake is van een contra-indicatie.³⁸

Over het plaatsen van jongeren in een andere HvB dan JC Zeist, lichtte DJI toe dat zij kritisch kijkt welke jongeren hiervoor in aanmerking komen, dat het verblijf zo kort mogelijk wordt gehouden en dat overplaatsing naar JC Zeist wordt georganiseerd zodra daar capaciteit beschikbaar is. Daarnaast gaf DJI aan dat de

³⁸ Dit is bijvoorbeeld het geval als er al een medeverdachte op de jongerenafdeling is geplaatst.

reden voor plaatsing in een HvB, niet altijd gelegen is in gebrek aan JJI-capaciteit maar dat er inhoudelijke redenen kunnen zoals een specifieke zorg en/of beveiligingsvraag.

**Inspectie Justitie en
Veiligheid**

Datum
22 april 2024

Ons kenmerk
4894515

Bijlage 2 tijdlijn informatie verzameling voorafgaand aan het inspectiebezoek

**Inspectie Justitie en
Veiligheid**

Opgevraagde stukken bij DJI

Datum
22 april 2024

Ons kenmerk
4894515

- Naar aanleiding van uw beleidsreactie ontvingen de inspecties op 31 januari 2024 een conceptversie van de 'Werkwijze en bejegening HvB Jeugd versie 17-01-2024' en het document 'Kopie van dagprogramma D per 05022024'. De inspecties hebben DJI verzocht om de definitieve versie van de 'Werkwijze HvB Jeugd' en een specificatie van de dagprogramma's te sturen.
- Op 5 februari 2024 hebben de inspecties de plaatsingsbeschikkingen bij Dienst Individuele Zaken (hierna: DIZ) opgevraagd. Na herhaald verzoek op 23 februari 2024, gaf DIZ in reactie aan dat de beschikking persoonlijke gegevens bevat en om die reden niet met de inspecties gedeeld zouden kunnen worden. De inspecties hebben in reactie hierop gewezen op hun toezichtstaken en bevoegdheden. Een reactie van DIZ hierop bleef uit.
- Naar aanleiding van het verzoek op 5 februari 2024 ontvingen de inspecties op 21 februari 2024 een reactie van DJI. Verwezen werd naar uw beleidsreactie van 1 december 2023 en de conceptversie van de 'Werkwijze en bejegening HvB Jeugd versie 17-01-2024' en het proces op HvB plaatsingen werd kort toegelicht.
- De inspecties hebben op 21 februari 2024 gevraagd om deze selectiecriteria inzichtelijk te maken en om het aantal jongeren die in de periode september 2023 tot en met februari 2024 die in andere HvB's zijn geplaatst inzichtelijk te maken. Op dit laatste verzoek hebben de inspecties geen reactie ontvangen van DJI. In het gesprek met de selectiefunctionarissen zijn de selectiecriteria besproken.

Opgevraagde stukken bij JC Zeist

- Op 2 februari 2024 stuurden de inspecties de aankondigingsbrief van het inspectiebezoek aan JC Zeist. Hierin is verwezen naar de toezeggingen uit de beleidsreactie van 1 december 2024 en de reeds ontvangen documenten. Daarnaast is aanvullende documentatie opgevraagd met het verzoek dit uiterlijk 20 februari 2024 bij de inspecties aan te leveren.
- Op 20 februari 2024 ontvingen de inspecties een deel van de gevraagde informatie.
- Op 23 februari 2024 verzochten de inspecties om aanvullende (gespecificeerde) stukken.
- Op 23 februari 2024 ontvingen de inspecties de Risico-Inventarisatie en -Evaluatie van de jongerenafdeling van JC Zeist.
- Op 26 februari 2024 ontvingen de inspecties de uitstroomlijst en specificatie van strafbeschikkingen.
- Op 27 februari 2024 is tijdens het tweede inspectiebezoek door JC Zeist inzage in de jongerendossiers en het systeem geweigerd.
- Op 28 februari 2024 ontvingen de inspecties het 'Adviesrapport HvB Jeugd' van Humanitas.
- Op 12 maart 2024 stuurden de IGJ en IJenV JC Zeist een formele brief met verzoek om gegevens.
- Op 29 maart 2024 heeft de IGJ schriftelijk 10 medische dossiers opgevraagd.
- Op 14 maart 2024 heeft op verzoek van de inspecties een gesprek plaatsgevonden met de selectiefunctionarissen van DJI.

Bijlage 3 doelgroepomschrijving jongeren JC Zeist

Tot 1 september 2023 was RJJJ Horsterveen operationeel in JC Zeist en verantwoordelijk voor het verblijf van de jongeren. Sinds 28 augustus 2023 verblijven de jongeren in het HvB van JC Zeist. Deze jongeren zijn 18 jaar en ouder en allen preventief gehecht binnen de maximale duur van 104 dagen. De inspecties hebben 25 van de in totaal 111 ontvangen dossiers beoordeeld om te controleren of de plaatsing van de jongeren conform de gestelde randvoorwaarden geschiedt.

**Inspectie Justitie en
Veiligheid**

Datum
22 april 2024

Ons kenmerk
4894515

In de periode van 21 augustus tot en met 20 februari 2024 zijn in totaal 59 jongeren uitgestroomd. De uitstroom was als volgt:

- 13 jongeren zijn overgeplaatst naar een JJI, waarvan 1 vanwege een veroordeling;
- 28 jongeren geschorst door de rechter;
- 6 jongeren preventieve hechtenis opgeheven
- 5 jongeren onmiddellijk in vrijheid gesteld door een rechter;
- 5 jongeren overgeplaatst naar een andere HvB, te weten: HvB DC Schiphol, HvB PI Grave, HvB PI Lelystad en HvB PI Nieuwegein.
- 1 overplaatsing naar een PPC
- 1 jongere reden uitstroom onbekend.

Bijlage 4 grondslag en randvoorwaarden plaatsing jongeren in een HvB

De plaatsing van de jongeren is juridisch gezien mogelijk op grond van [artikel 9, lid 2, onder h van de Pbw](#). De minister breidde deze mogelijkheid uit als noodmaatregel vanwege de capaciteitsproblematiek. Hieraan stelde de minister in de Kamerbrief van 2 februari 2023³⁹ de volgende randvoorwaarden:

- alleen preventief gehechte jongeren van 18 jaar en ouder bij wie de officier van justitie voornemens is het jeugdstrafrecht toe te passen;
- geen jongeren met een specialistische zorgbehoefte;
- bij omzetting van de preventieve hechtenis in jeugddetentie of een PIJ-maatregel, of als de JJI-capaciteit dit toelaat, wordt een jongvolwassene van HvB naar een JJI overgeplaatst;
- waar mogelijk worden jongeren samen geplaatst;
- als plaatsing noodzakelijk is, vallen jongeren onder het reguliere regime van een HvB. DJI zal bezien of de begeleiding kan worden aangepast aan de behoeften van de doelgroep.

In de Kamerbrief van 5 juli 2023⁴⁰ stelde de minister een aanvullende voorwaarde, namelijk:

- plaatsing in een HvB met een ISD-afdeling. Dit vanwege de hogere personele bezetting en personeel dat getraind is in het bieden van intensieve begeleiding en hierdoor beter zou aansluiten bij de behoeften van de jongeren.

In de Kamerbrief van 14 september 2023⁴¹ gaf de minister aan dat verdachte jongeren zo veel mogelijk gezamenlijk op een eigen afdeling in het HvB geplaatst worden en activiteiten gescheiden worden gehouden van volwassenen⁴² hierbij stelde de minister als extra aanvullende voorwaarden dat:

- jongeren zoveel als mogelijk op een eigen afdeling worden geplaatst;
- activiteiten gescheiden worden gehouden van volwassenen;
- in het dagprogramma en de begeleiding zoveel als mogelijk rekening wordt gehouden met de specifieke behoeften van deze doelgroep.

In uw beleidsreactie van 1 december 2023 gaf u aan dat: het reguliere Huis van Bewaringregime in JC Zeist zou worden aangevuld met een aantal maatregelen dat nog deels in ontwikkeling was. Dat ging om

- de samenplaatsing van de jongeren en hen gescheiden houden van de volwassenen;
- de inzet van zorg- en behandelinrichtingswerkers (hierna: ZBIW'ers) en de bijscholing van hen op het gebied van kennisexpertise voor deze doelgroep;
- een dagprogramma dat meer ruimte biedt voor contact tussen medewerkers en de jongeren, onderwijs, sport en bezoek dan in een regulier HvB;
- de inzet van een activiteitenaanbod door Life Changing Group;⁴³
- de inzet van een orthopedagoog voor 3,5 dag per week voor de begeleiding van de medewerkers op de benadering van de jongeren.⁴⁴

**Inspectie Justitie en
Veiligheid**

Datum
22 april 2024

Ons kenmerk
4894515

³⁹ [Kamerbrief over maatregelen naar aanleiding van IBO Jeugdcriminaliteit](#) en [Beslisnota](#) van 2 februari 2023.

⁴⁰ [Verzamelbrief justitiële jeugd](#) en [Beslisnota](#) van 5 juli 2023.

⁴¹ [Voortgangsbrieven justitiële jeugdinrichtingen en kleinschalige voorzieningen jeugd](#) en [Beslisnota](#) van 14 september 2023.

⁴² In Zeist is door omzetting van 24 ISD (Inrichting Stelselmatige Dader) plekken extra capaciteit gecreëerd voor jongvolwassenen (HvB).

⁴³ Dit is een organisatie die programma's verzorgt met betrekking tot educatie, sport, vaardigheden, weerbaarheid, techniek en creativiteitsprogramma's.

⁴⁴ [Kamerbrief met beleidsreactie op het inspectiebezoek Justitieel Complex Zeist 8 september 2023](#), van 1 december 2023 en [de Beslisnota bij Kamerbrief met beleidsreactie op het inspectiebezoek Justitieel Complex Zeist 8 september 2023](#).